

ΣΙΩΝ

ΚΥΡΙΑΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Διὰ μὲν τὰς Ἀθήνας Δραχ. ν. 6
Διὰ δὲ τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰς Ἐπαρχίας 7
Διὰ δὲ τὸ Ἐξωτερικὸν φράγκα χρυσ. 8
Διὰ δὲ τοὺς ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ τῆς Ἀνατολῆς
μετὰ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν 10
Οὐδεμία πληρωμὴ γίνεται ἄνευ ἀποδείξεως.
Πᾶσα δὲ ἀπόδειξις πληρωμῆς πρέπει νὰ ᾖ ἐντυπος καὶ νὰ
φέρῃ τὴν Ὑπογραφήν καὶ τὴν Σφραγίδα τῆς Διευθύνσεως.

Συντάσσεται ὑφ' οὗ καὶ ἀνέκαθεν ὄρου.

Ἐπιστολαί, ὡς καὶ πᾶν ἔγγραφον, ἐπιγράφονται
Πρὸς τὴν Σύνοταξιν τῆς Θεολογικῆς
ἐφημερίδος «Σιών» εἰς Ἀθήνας.
Ἐκδίδεται τετράκις τοῦ μηνός.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῇ Διευθύνσει τῆς Θεολογικῆς ἐφημερίδος
Σιών (παρὰ τῇ Ἀγ. Εἰρήνῃ, ὁδ. Καρόρη, ἀριθ. 7)
Ἐν δὲ ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ παρὰ τοῖς κ. κ. ἀν-
ταποκριταῖς αὐτῆς.
Διατρίβαί σὺντομοὶ καὶ σύμφωνα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐφη-
μερίδος γίνονται δικάται πρὸς καταχώρησιν.

«Καθεύδοντες διατελοῖτε ἄν, εἰ μὴ τινα ἄλλον
ὁ Θεὸς ἐπιπέμψῃ κηδόμενος ὑμῶν»
Σωκράτης.

«Ἦξει ἐκ ΣΙΩΝ ὁ ρυόμενος . . . ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται
νόμος, καὶ κρίνῃ ἀνά μέσον τῶν ἐθνῶν»
Ἡσαίας.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

ΚΥΡΙΑΚΗ Δ΄. ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ

ΚΑΙ

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ

«Ἴδε ὑγιὲς γέγονας,
μηκέτι ἀμάρτανε».
Ἰωάν. ε', 14.

Νέα διδάγματα προβάλλει ἡμῖν κατὰ τὴν
Κυριακὴν ταύτην ἡ ἁγία ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλη-
σία, ἐν τῇ τόσῳ ὥραϊα καὶ συγκινητικῇ διηγή-
σει τοῦ θαύματος τοῦ Παραλυτικοῦ (Ἰωάν. ε',
1—15.)

Τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ,
ὡς ἐπὶ τάφου, ζῶν κατέκειτο ὁ Παράλυτος,
μάτην ἀναμένων ἀνθρώπον τινα, ὅστις νὰ
βάλῃ αὐτὸν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ πρῶτον μετὰ
τὴν ὑπὸ Ἀγγέλου ταραχὴν τοῦ ὕδατος. Ὑπὸ
τὰς εὐρείας στοᾶς τῆς κολυμβήθρας ταύτης
περίφροντις καὶ περίλυπος περιεπάτει ὁ Κύ-
ριος, βλέπων τὰς δεινὰς ἀσθενείας, ὑφ' ὧν κα-
τείχετο ἡ ἀνθρωπότης, τὸ πλάσμα του. Ἡ δὲ
τοῦ προκειμένου Παραλυτικοῦ ἀσθένεια, κατὰ
τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἦν ἀπο-
τέλεσμα προηγηθείσης ἀμαρτίας. Καὶ τίς δύ-
ναται νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ μυστήρια τῆς ψυ-
χῆς, εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἀκαταλήπτου Προ-
νοίας τοῦ Ὑψίστου;

Ἄν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς δὲν δύναται νὰ ἐννο-
ήσῃ τὴν ἀσθένειαν, τὴν προερχομένην ἐκ τῆς
ἀμαρτίας, νοεῖ ὁμοῦ σαφῶς ἐκ τῶν ὑσέρων τὴν
μετάνοιαν, τὴν προερχομένην ἐκ τῆς ἀσθενείας.
Ὅ, τι μεταφυσικῶς εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν
εἶναι ἀκατάληπτον, ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος αὐ-
τοῦ γίνεται λίαν καταληπτὸν καὶ σαφές. Εἰς
πόσας ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις ἡ ἀσθένεια δὲν
εἶναι παραίτιος σωτηρίας; Καὶ ἐὰν ἡ ἀσθέ-
νεια εἶναι παραίτιος σωτηρίας, τότε διατί ἡ
ἀμαρτία νὰ μὴ ᾖ παραίτιος ἀσθενείας; Τίς
γινώσκει Νοῦν Κυρίου, ἢ τίς, κατὰ τὸν Σολο-
μῶνα, σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;

Κύπτοντες τὸν αὐχένα ἐνώπιον τοῦ Μυστη-

ρίου τῆς Πίστεως, δεχόμεθα, ὅτι τινὲς (α) τῶν
ἀσθενειῶν ἡμῶν προέρχονται ἐξ ἀμαρτίας, ὡς
ἐκ πάσης ἀσθενείας συνήθως τοῖς ἐναρέτοις
προέρχεται ὁ μετὰ μελὸς καὶ ὁ πόθος πρὸς δι-
όρθωσιν τῶν ἐν τῷ βίῳ κακῶς πεπραγμένων.
«Ἴδε ὑγιὲς γέγονας, μηκέτι ἀμάρτανε».

Ὁ Κύριος βλέπει τὸν Παραλυτικὸν ἐκεῖ που
ἐν γωνίᾳ ἀπεριριμμένον, καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν, ἐὰν
θέλῃ νὰ γίνῃ ὑγιής; Δαμπρὸν δίδαγμα! Δὲν
ἀρκεῖ νὰ θέλῃ μόνον ὁ Ἰησοῦς τὴν σωτηρίαν
ἡμῶν, πρέπει νὰ θέλωμεν καὶ ἡμεῖς, πρέπει
νὰ ποθῶμεν καὶ ἡμεῖς ταύτην. Ὁ Κύριος ζη-
τεῖ ἡμᾶς, δὲν ἀρκεῖ τοῦτο· πρέπει νὰ θέλωμεν
καὶ ἡμεῖς νὰ γίνωμεν ζητητέοι παρ' αὐτοῦ·
πρέπει νὰ θέλωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ γίνωμεν ὑ-
γιεῖς, πρέπει νὰ θέλωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ριφθῶ-
μεν ἐν τῇ πνευματικῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ,
πεπληρωμένη ὑπὸ τῶν δακρύων τῆς μετα-
νοίας καὶ τῆς συντετριμμένης καρδίας.

Τοῦ θαύματος τούτου τοῦ Παραλυτικοῦ ἡ
ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία ποιεῖται μνηεῖον ἤδη ἐν
τῇ Πεντηκοστῇ, καθόσον ἐν καιρῷ τῆς παρ' Ε-
βραίοις Πεντηκοστῆς ἐξετέλεσε τὸ θαῦμα τοῦτο
ἐν Ἱεροσολύμοις ὁ Κύριος.

Τὴν Κυριακὴν ταύτην ἡ Λατινικὴ Ἐκ-
κλησία ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ψαλ-
λομένου Εἰσοδικοῦ (introitus), «Ψάλλετε δὴ
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ» (Ψαλμ. ξε', 2), ὀνομάζει
«Dominicam Jubilate».

Ἡ Προβατικὴ κολυμβήθρα.

Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπάρχει
ἡ πύλη τοῦ ἁγίου Στεφάνου, τὸ πάλαι προ-
βατικὴ καλουμένη παρ' αὐτῇ δὲ κατὰ τοὺς
χρόνους τοῦ Κυρίου ὑπῆρχε πηγὴ, ὡσαύτως
προβατικὴ καλουμένη, καθόσον ἐν αὐτῇ, κατὰ
τινας, ἐπλύνοντο τὰ ἐντόσθια τῶν προβάτων
τῶν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ναοῦ θυομένων ζώων. Ὡς
ἐκ τῆς ἱαματικῆς δὲ ἐνεργείας τῆς πηγῆς
ταύτης, ἐν ἣ ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ὑπὸ Ἀγγέ-
λου ταραχὴν τοῦ ὕδατος εἰσπερχόμενος εἰς αὐ-

(α) Λέγομεν ὅτι τινὲς τῶν ἀσθενειῶν ἡμῶν προέρχονται
ἐξ ἀμαρτίας, διότι ἐν τῷ θαύματι τοῦ τυφλοῦ ὁ Κύριος ῥη-
τῶς λέγει ὅτι «Ὅτε οὗτος ἥμαρτεν, οὗτε οἱ γό-
νοι αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ
Θεοῦ ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. θ', 3).

τὴν ἐγένετο ὑγιής, ἡ πηγὴ αὕτη Ἑβραϊστὶ
ἐκαλεῖτο Βηθεσδα, ὅπερ σημαίνει οἶκος χά-
ριτος, οἶκος σωτηρίας. Ἡ πηγὴ αὕτη περιεβάλ-
λετο ὑπὸ πέντε στοῶν, ἐν αἷς κατέκειτο πλη-
θος ἀσθενούντων, ἀναμενόντων τὴν τοῦ ὕδατος
κίνησιν. Ὑπ' αὐτὰς περιεπάτησεν ὁ Κύριος, καὶ
ὑπ' αὐτὰς ἀπέστεινε τὰς πρὸς τὸν Παράλυτον
ἐρωτήσεις αὐτοῦ, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν
θαυματουργὸν τοῦ Κυρίου Δεσποτικὴν προστα-
γὴν, «Ἐγείραι, ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περι-
πάτει».

Τὰ περὶ τῆς πηγῆς ταύτης καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ
ἐκτελεσθέντος θαύματος εὐρίσκομεν λεπτομε-
ρῶς ἀφηγοούμενα παρὰ τῷ Εὐαγγελιστῇ Ἰω-
άννῃ ἐν κεφαλαίῳ Ε' 1—15.

Σήμερον ἡ κολυμβήθρα αὕτη εἶναι ξηρὰ,
καὶ πλήρης χωμάτων· ἔχει δὲ μήκος μὲν 100
καὶ πλάτος 40 μέτρων. Ἡ παρ' αὐτὴν δὲ πύλη
καλεῖται πύλη προβατικῇ, πύλη τοῦ ἁγίου Στε-
φάνου καὶ πύλη τῆς Γεθσημανῆς. Οἱ Βυζαν-
τινοὶ ἀγιογράφοι ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ναοῖς καὶ
Μοναῖς λίαν γραφικῶς ἀπεικονίζουσι τὸ θαῦ-
μα τοῦτο τοῦ Παραλύτου, καθ' ὃ ὁ μὲν Ἰη-
σοῦς παρίσταται διατάσσων τὸν Παράλυτον,
οὗτος δὲ ἐπ' ὤμων τὴν κλίνην φέρων μεγά-
λοις βαδίζει βήμασιν.

Ὑμνολογία.

Ἐκ τῆς ἱερᾶς ὕμνολογίας τῆς Κυριακῆς
ταύτης παρατίθεμεν ὕμνους τινάς, μεσοῦς πε-
ριπαθοῦς ποιήσεως καὶ ἐντελοῦς πρὸς τὸν Ἰη-
σοῦν ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης.

Ἐν τοῖς ὕμνοις τούτοις μετὰ πολλῆς συμ-
παθείας καὶ χάριτος, ἐν πλήρει ἱερᾷ ποιητικῇ
ἀδείᾳ, ἐκτίθενται ὑπὸ τῶν ὕμνογράφων ἡ με-
ταξὺ τοῦ Σωτῆρος καὶ τοῦ Παραλύτου συν-
διάλεξις.

Οὕτω, τὸ δεύτερον Ἰδιόμελον τοῦ Ἑσπερι-
νοῦ οὕτως παρίστησι τὸν Παράλυτον βοῶντα
πρὸς τὸν Κύριον.

«Ἀταφος νεκρὸς ἐπάρχωρ ὁ Παράλυτος, ἰδὼν σε
ἐβόησεν· Ἐλέησόν με, Κύριε, ὅτι ἡ κλίνη μου τύμ-
βος μοι ἐγένετο. Τί μοι κέρδος ζωῆς; οὐ χρήζω τῆς
Προβατικῆς κολυμβήθρας· οὐ γὰρ ἐστὶ μοι τις ὁ ἐμ-
βάλλων με, ταραττομένων τῶν ὕδατων· ἀλλὰ σοὶ
τῇ Πηγῇ προσέρχομαι τῶν ἱαμάτων, ἵνα καὶ γὰρ
μετὰ πάντων κράζω· Παρτοδύναμε Κύριε, δόξα σοι».

Ὡσαύτως λαμπρὸν εἶναι καὶ τὸ Δοξαστικὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ, ποίημα τοῦ Κουμουλά, ἐν ᾧ ὁ Κύριος παρίσταται ἐπιπλήττων τὸν Παράλυτον, διότι λέγει, ὅτι ἄνθρωπον οὐκ ἔχει, ἐνῷ ὁ Κύριος δι' αὐτὸν ἄνθρωπος ἐγένετο.

Ἴδου ὡς ἔχει ὁ ὕμνος.

«*Ἐπὶ τῇ Προβατικῇ κολυμβήθρᾳ ἄνθρωπος κατέκειτο ἐν ἀσθενείᾳ· καὶ ἰδὼν σε, Κύριε, ἔδρα· Ἀνθρώπου οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με ἐν αὐτῷ· ἐν ᾧ δὲ πορεύομαι, ἄλλος προλαμβάνει με, καὶ λαμβάνει τὴν ἱακίαν, ἐγὼ δὲ ἀσθενῶν κατέκειμαι. Καὶ εὐθὺς σπαραγχνισθεὶς ὁ Σωτὴρ, λέγει πρὸς αὐτόν· Διὰ σὲ ἄνθρωπος γέγονα, διὰ σὲ σάρκα περιβέβλημαι, καὶ λέγεις ἄνθρωπον οὐκ ἔχω; Ἄρὸν σου τὸν κράββατον, καὶ περιπάτει. Πάντα σοι δυνατὰ, πάντα ὑπακούει, πάντα ὑποτάσσεται· πάντων ἡμῶν μνησθήτι, καὶ ἐλέησον.*» Ἀγίε, ὡς φιλήνθρωπος.

Δυστυχῶς, πλὴν τοῦ ὀνόματος, οὐδὲν ἔτερον περὶ τοῦ συγγραφέως τοῦ ὕμνου τούτου γινώσκουμεν, οὔτε τὴν πατρίδα, οὔτε τὸν χρόνον, καθ' ὃν οὗτος ἐζησεν. Ἐκ τοῦ ποιήματος ὁμῶς αὐτοῦ τούτου, καθὼς καὶ ἐκ τῶν Ἰδιομέλων τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων, καταφαίνεται τίς ἡ ἐν τῇ ἱερᾷ ποιήσει τοῦ ἀνδρός ἀξία.

Ὁ Κανὼν εἶναι ποίημα τοῦ ὕμνογράφου Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης († 833), ἀδελφοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου († 825).

Ἐν τέλει τοῦ περὶ τῆς ἱερᾶς ὕμνολογίας τῆς Κυριακῆς ταύτης κεφαλαίου ἡμῶν ἀναφέρομεν τὸ Δοξαστικὸν τῶν Αἰνῶν, γεγραμμένον μετὰ πολλῆς πίστεως, καὶ ὠραίων ῥητορικῶν μᾶλλον ἢ ποιητικῶν ἀντιθέσεων.

«*Κύριε, τὸν Παράλυτον οὐκ ἡ κολυμβήθρα ἐθεράπευσεν, ἀλλ' ὁ σὸς λόγος ἀνεκαίνισε, καὶ οὐδὲ ἡ πολυχρόνιος αὐτῷ ἐνεπόδισε νόσος· οὗτις τῆς γωνίης σου ὀξυτέρα ἢ ἐνέργεια ἐδείχθη καὶ τὸ δυσβάστακτον βάρος ἀπέρριψε, καὶ τὸ φορτικὸν τῆς κλίνης ἐβάστασεν, εἰς μαρτύριον τοῦ πλήθους τῶν οἰκτιρμῶν σου, δόξα σοι.*»

Ταῦτα καὶ περὶ τῆς ἱερᾶς ὕμνολογίας τῆς Δ' ταύτης ἀπὸ τοῦ Πάσχα Κυριακῆς τοῦ Παραλύτου. Ἡδηλέγομέν τινα καὶ περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἑορτῆς τῆς Μεσοπεντηκοστῆς.

Ἡ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ

«*Εάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω.*»

Ἰωάν. ζ', 37.

Αὕτη ὠρίσθη πρὸς τιμὴν τῶν δύο μεγάλων ἑορτῶν, τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Πεντηκοστῆς, ὡς ἀμφοτέρας ταύτας, συνδέουσα, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ ἐν μέσῳ τῶν δύο τούτων ἑορτῶν ἡμέρα Τετάρτη τῆς Μεσοπεντηκοστῆς ὠνομάσθη, καθὰ καὶ οἱ ἐν τῷ Κανόνι τοῦ Θεοφάνους ἐξῆς ὕμνοι ἐκφράζονται.

«*Ὡς ὅτῳς ἱερὰ ἡ παροῦσα πανήγυρις· μεσότης τῶν μεγίστων ἑορτῶν γὰρ ὀρίζεται, καὶ λάμπει ἀμφοτέρωθεν.*»

«*Μεσότης Πεντηκοστῆς ἐφάσθηκε σήμερον, ἐνθεν τοῦ θεοῦ μὲν Πάσχα θειοτάτῳ φέγγει κατανασθεῖσα, ἐκείθεν δὲ τοῦ Παρακλήτου λάμπουσα χάριτι.*»

Τὴν σύνδεσιν δὲ ταύτην τῶν δύο μεγάλων ἑορτῶν σαφῶς ἐξαγγέλλει καὶ ὁ πρῶτος ὕμνος τοῦ Ἑσπερινοῦ.

«*Πάρεστιν ἡ μεσότης ἡμερῶν, τῶν ἐκ σωτηρίου ἀρχομένων ἐγέρσεως, Πεντηκοστῇ δὲ τῇ θείᾳ σφραγιζομένων· καὶ λάμπει τὰς λαμπρότητας ἀμφοτέρωθεν ἔχουσα, καὶ ἐνοῦσα τὰς δύο, καὶ παρῆναι τὴν δόξαν προφαίνουσα τῆς Δεσποτικῆς Ἀναλήψεως σεμνύεται.*»

Καθὼς καὶ ὁ τρίτος τοῦ Ἑσπερινοῦ ὕμνος «*Ἡγγικεν ἡ τοῦ θεοῦ θαυμασία, χύσις ἐπὶ πάν-*

τας, ὥσπερ γέγραπται, πνεύματος· ἡ προθεσμία κηρύττει ἡμῖν θεοῦ τῆς μετὰ Χριστοῦ θάνατον, καὶ ταφὴν καὶ ἀνάστασιν παρ' αὐτοῦ δεδομένης ἀφενδῶς Μαθηταῖς ὑποσχέσεως, τὴν τοῦ Παρακλήτου δηλοῦσης ἐπιφάνειαν.»

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία οὐ μόνον τὴν σύνδεσιν τῶν δύο τούτων μεγάλων ἑορτῶν ποιεῖ, ἀλλ' ἀναμνησκεται καὶ τοῦ γεγονότος, καθ' ὃ ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸ μέσον τῆς Μεγάλης ἑορτῆς τῆς Σκηνοπηγίας (α), «*Τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης*» (Ἰωάν. ζ', 14), ἀνέβη εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκε (Ἰωάν. αὐτόθι)· ἐθαύμαζον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, «*πῶς οὗτος γράμματα οἶδε μὴ μεμαθηκώς;*» Ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἐν τῷ Κανόνι Ἀνδρέου τοῦ Κρήτης ὕμνος «*Τῆς ἑορτῆς μεσαζούσης τῶν Ἰουδαίων, ἀνῆλθες ὁ Σωτήρ μου ἐπὶ τὸ ἱερόν σου, καὶ ἐδίδασκες πάντας· ἐθαύμαζον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πόθεν οὗτος οἶδε γράμματα μὴ μεμαθηκώς, ἔλεγον.*»

Σχετίζεται δὲ πρὸς τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν τοῦ Παραλυτικοῦ ἡ Χριστιανικὴ αὕτη ἑορτὴ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς, καθόσον ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ Μεσοπεντηκοστῇ (τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης), κατηγορούμενος ὁ Κύριος, ὅτι ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου (Ἰωάν. ζ', 23) ἐθεράπευσε τὸν Παράλυτον, λαμπρῶς ἀπελογήθη λέγων· «*εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν Σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε, ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑμῇ ἐποίησα ἐν Σαββάτῳ; Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.*»

Μετὰ τὴν ἀπολογία ταύτην ὁ Ἰησοῦς ἀρχεται τῆς μεγάλης καὶ ὑψηλῆς αὐτοῦ διδασκαλίας, τίς ἐστὶ, καὶ τίς ὁ πέμψας αὐτόν· πρὸς δὲ τοὺς εἰπόντας «*Ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχεται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν,*» ὁ Ἰησοῦς ἔκραξεν ἐν τῷ ἱερῷ λέγων· «*Κἀμὲ οἰδατε, καὶ οἰδατε πόθεν εἰμὶ· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστὶν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἰδατε· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, καὶ κεῖνός με ἀπέστειλεν.*» (Ἰωάν. ζ', 28—29). Ἐπὶ τῶν λόγων δὲ τούτων τοῦ Κυρίου συνετάχθη ὁ ἐπόμενος ὁμολογητικὸς ὕμνος ὑπὸ τοῦ ἀείποτε τῇ ἀγίᾳ Γραφῇ παρακολουθοῦντος ἱεροῦ Ἀνδρέου Κρήτης.

«*Σὺ εἰ ὅτῳς ὁ Χριστὸς, ὁ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον προερχόμενος, ἐξ οὗ ἡ σωτηρία καὶ ἡ ἀφραῖς τῶν πατέρων σφαλμάτων· σὺ ἡ ὄντως ζῶν, τῶν σοὶ πιστευόντων.*»

Ὅτι λοιπὸν κυρίως ἐν τῇ Μεσοπεντηκοστῇ τῆς Ἑβραϊκῆς Σκηνοπηγίας συνέβη, τοῦτο ἡ Ἐκκλησία πρὸς συναρμολογίαν καὶ σύνδεσιν τῶν δύο μεγάλων ἑορτῶν τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Πεντηκοστῆς ὥρισεν ὅπως ἑορτάζεται ἐν τῇ Τετάρτῃ ταύτῃ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς τοῦ ἡμετέρου Χριστιανικοῦ Πάσχα.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ, τῆς Ἑβραϊκῆς ταύτης ἑορτῆς (Ἰωάν. ζ', 37) ὁ Ἰησοῦς ἔκραξε λέγων· «*Εάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με, καὶ πινέτω*» (αὐτόθι), διὰ τοῦτο ὁ ὕμνογράφος, τὸ ὅλον τῆς ἑορτῆς διὰ βραχείων περιλαβὼν, τὸ ὠραῖον τοῦτο καὶ περιεκτικὸν τῆς ἑορτῆς ταύτης Ἀπολυτίκιον συνέγραψεν.

«*Μεσοῦσης τῆς ἑορτῆς, διψῶσάν μου τὴν ψυχὴν εὐσεβείας πότισον ῥάματα, ὅτι πᾶσι, Σωτὴρ, ἐδόξας· ὁ διψῶν ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω· ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς Χριστὲ ὁ Θεός, δόξα σοι.*»

Οἱ ἀρχαῖοι Βυζαντινοὶ ζωγράφοι εἰκονίζοντες τὴν Μεσοπεντηκοστὴν, ἤτοι τὸν Ἰησοῦν

(α) Τρεῖς μεγάλας ἑορτὰς ἐτέλουν οἱ Ἰουδαῖοι· 1) τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν ἐξ Αἰγύπτου· 2) τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἐν Σινᾷ λεηθέντος νόμου, καὶ 3) τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας, καθ' ἣν ἀπὸ τῆς 15-22 Σεπτεμβρίου ἐκάθηντο ὑπὸ σκηνᾶς εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν ἐρήμῳ αὐτῶν περιπλανήσεως.

ἐν τῷ ἱερῷ ἐν μέσῳ τῶν Νομοδιδασκάλων διδάσκοντα, ἐπὶ τοῦ ἡνεωγμένου Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ ἐπιγράφουσι τὸ ἐξῆς ῥητὸν τῆς ἑορτῆς· «*Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.*» Οὕτω κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον ἐν τῇ ἐνταύθα Μονῇ τῶν Ἀσωμάτων τῷ 1719 ὁ περίφημος Βυζαντινὸς ἀγιογράφος Γεώργιος Μάρκος παρέστησε τὴν ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐξηγμένην ἱερὰν ταύτην ὑπόθεσιν τῆς Μεσοπεντηκοστῆς.

Κλείομεν καὶ τὰ περὶ τῆς ἑορτῆς ταύτης, τὴν ἐν Κυρίῳ ἄφθονον πνευματικὴν συγκομιδὴν τοῖς φίλοις ἀναγνώσταις τῆς «Σιών» ἀεὶ ἐπὶ ταῖς χαρμοσύναις ταύταις ἑορταῖς ἐπευχόμενοι.

Γ. Λαμπάκης.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ.

Ἡ ἀποκατάστασις τῆς γυναικὸς εἰς τὴν θέσιν εὐρίσκατο ἐξ ἀρχῆς, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Πλάστου, ὃ ἐστὶν ἡ ἀνάβασις αὐτῆς εἰς αὐτὴν τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός, τεθεῖσα ὡς ἰδιάζουσα ἀρχή, καὶ ἀναπτύχθεισα ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, ἐπραγματοποιήθη μετὰ ταῦτα, καὶ ἔλαβε πλήρη ἐφαρμογὴν ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἐν ᾧ ἡ γυνὴ ἦτο καταδεδικασμένη ὑπὸ τῶν νόμων τῆς Πολιτείας εἰς ἀνήκουστον ταπείνωσιν, καὶ κατὰσχυσμένη ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς ἡθῶν, ὁ Χριστιανισμὸς τείνει τὴν χεῖρα, ὥπως ζωοποιήσῃ καὶ ἀναστήσῃ αὐτὴν ἐκ τοῦ τάφου τῆς πτώσεως· ὅθεν ἀπὸ κοινοῦ σύμπαντες οἱ Πατέρες καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας θέτουσιν ὡς θέμα ἰδιαζούσης μελέτης καὶ ἐνεργείας τὴν διὰ τοῦ λόγου, διὰ τῆς ἀναπτύξεως, καὶ τέλος διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου προσβολὴν, ἀνατροπὴν καὶ ἐξόντωσιν τῶν νόμων τῆς καταδίκης, καὶ πρὸ πάντων τῶν αἰτίων τῆς πτώσεως.

Καὶ ἀληθὲς μὲν, ὅτι τινὲς τῶν Πατέρων, ὡς λ. χ. ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Αὐγουστίνος, ἀντὶ τὰ ἀναγάγων τὴν αἰτίαν τῆς καταπτώσεως τῆς γυναικὸς εἰς τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὸ ὕλικόν συμφέρον τῆς Πολιτείας, πρὸς δὲ καὶ εἰς τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ ἀνδρός, ἐναθρονομένου πάντοτε ἐπὶ τῇ σωματικῇ αὐτοῦ ἰσχύϊ, ἀνεγνώριζον τὴν αἰτίαν ταύτην ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς πτώσεως ἐν τῷ Παραδείσῳ, προελθούσης ἐκ τῆς γυναικὸς, ὡς ἀπακηθείσης ὑπὸ τοῦ ὄρεως καὶ ἀπακησίας καὶ τὸν ἴδιον ἄνδρα· ἐθεώρουν δὲ ἐπομένως τὴν κατάπτωσιν ταύτην τῆς γυναικὸς ὡς ποινήν ἐπιβληθεῖσαν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀμαρτίαν, τὴν ὁποίαν ὅμως ἀμαρτίαν ἦλθεν ὁ Χριστὸς ἵνα ἄρῃ, ἐξοντώσῃ δὲ τὰ δέληρα αὐτῆς ἀποτελέσματα, καὶ ἀναστήσῃ οὕτω ἐκ τῆς πτώσεως τὴν γυναῖκα· ἀλλ' ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Αὐγουστίνος παρελείπουσι νὰ διασαφήσωσι, διατί τάχα μόνῃ ἡ γυνὴ νὰ τιμωρηθῇ καὶ οὐχὶ καὶ ὁ ἀνὴρ; διατί μόνῃ ἡ γυνὴ νὰ τεθῇ ὡς θύμα ἐξιλαστικὸν τῆς κοινῆς ἀμαρτίας, καὶ μάλιστα νὰ τεθῇ τοιοῦτον θύμα ὑπὸ τὴν τυρανίαν τοῦ ἀνδρός, ἐκείνου τουτέστι, ὃς τις ἡμάρτησεν ὁμοῦ μετ' αὐτῆς; ἀρὰ γε συμβιβάζεται τοῦτο πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ὀρθοῦ λόγου τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις, κατὰ τὰς Γραφάς, ἐνεφυσήθη καὶ ἐδόθη εἰς τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ; συμβιβάζεται τέλος τοῦτο πρὸς αὐτὴν τὴν δικαιοσύνην τῆς Χριστιανικῆς πίστεως; οὐχὶ βεβαίως. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ πλεῖστοι τῶν Πατέρων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐπέετειναν τὴν σφαῖραν τῶν αὐτῶν ἰδεῶν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος λ. χ. λέγει ῥητῶς, «*τὸ ἀποδίδειν τὴν αἰτίαν τῆς πτώσεως εἰς μόνην τὴν γυναῖκα, ἀδικόν ἐστι καὶ παράλογον· διότι, ἐὰν ἡ γυνὴ, εὐκαμπτος οὖσα γνῶσι, ἠπατήθη καὶ ἡμαρτε, πῶς ὁ ἀνὴρ, ἰσχυρότερος αὐτῆς δημιουργηθεὶς, οὐκ ἠδυνήθη ἀντιστῆναι τῇ προτροπῇ τῆς ἀσθενοῦς γυναικὸς, καὶ διασῶσαι καὶ ἐαν-*

τὸν καὶ τὴν ἰδίαν σύζυγον ἐκ τῆς πτώσεως; τοῦναντίον δὲ μάλιστα ὁ ἐνταῦθα ἀσθενὴς χαρακτήρ τοῦ φύσει ἰσχυροῦ πλάσθέντος ἀνδρός οὐκ ὀλίγον ἐλαφρύνει τὴν ἀπάτην τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ θρώου δι' ὃ καὶ ὁ Θεὸς τὸν Σωτῆρα ἡβουλήθη ἐκ τῆς γυναικὸς προσελθεῖν» (Ἀμβρόσιος. De institutione virginis κεφ. Δ'. § 25).

Καὶ ὅντως, ἐκ τῆς γνώμης ταύτης τοῦ Ἀμβροσίου, οὐχὶ δὲ καὶ ἐκ τῆς τοῦ Χρυσόστομου καὶ Ἀυγουστίνου, ἡδύνατο πρακτικώτερον νὰ προσέλθῃ πραγματική καὶ ἀποτελεσματική ἀνάστασις τῆς γυναικὸς ἐκ τῆς ἡδὴ πεπαλαιωμένης αὐτῆς ταπεινώσεως καὶ τοῦτο συμφώνως πρὸς τὸ θεμελιώδες δόγμα τοῦ Εὐαγγελίου, καθ' ὃ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγένετο ὁ Σωτὴρ οὐχὶ μόνον τῆς γυναικὸς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀνδρός καὶ ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος ἀνεξαίρετως διὸ καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Χριστοῦ οὐδεμία διάκρισις γένους ὑφίσταται. Ἐντεῦθεν ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διδάσκουσιν ἀπὸ κοινοῦ, ὅτι μετὰ τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναικὸς ὑπάρχει τελεία ἰσότης καὶ ὁμοιότης, ὅτι ἀμφοτέρω ἐπλάσθησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χορὸς κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἰκόνα, τὴν τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀποστολὴν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπομένως καὶ τὰς αὐτὰς ἀρετὰς ἔχουσι νὰ πραγματοποιήσωσι, καὶ τὰ αὐτὰ καθήκοντα νὰ τηρήσωσι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ὅθεν ἀμφοτέρω καὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀξιούνται.

Τί ὅμως ἀδικώτερον, ἀθεμιτώτερον, λέγουσιν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἢ οἱ ἀρχαῖοι νόμοι καταδικάζοντες τὰς γυναῖκας εἰς ταπεινώσιν, καὶ ἐν γένει εἰς θέσιν πολὺ κατωτέραν τῆς τῶν ἀνδρῶν, ἀποκλείοντες οὕτω αὐτὰς καὶ τῶν κοινοτέρων δικαιωμάτων, τὰ ὅποια ἡ φύσις ἀριδὴλως αὐταῖς ἐπιδαφιλεῖ; Ἀλλ' ἀπὸ τοῦδε ἀναγεννᾶται σύμπας ὁ κόσμος, καὶ ἐπομένως οὐδόλως δύναται οὐδ' αὐτὴ ἡ γυνὴ νὰ προσποιηθῇ, προβαλλομένη τυχὸν φυσικὴν ἀδυναμίαν ἐνώπιον τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ ἀπαιτεῖ παρ' αὐτῆς τὰς αὐτὰς ἀρετὰς, οἷας ἀπαιτεῖ καὶ παρὰ τοῦ ἀνδρός. Ἐὰν ὑπάρχῃ, λέγουσιν, ἐν τῇ γυναικὶ φυσικὴ τις ἀδυναμία, ἡ ἀδυναμία αὕτη περιορίζεται εἰς μόνον τὸ σῶμα· ἐν τῷ πνεύματι ὅμως τῆς γυναικὸς ὑπάρχει δύναμις ἐξ ἰσοῦ ἰσχυρὰ καὶ ἐνεργητικὴ, οἷα ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ἀνδρός. Ἐὰν ὁ Θεὸς ἐδωρήσῃ τῇ γυναικὶ γλυκύτερον καὶ πλεόν ἐυαίσθητον χαρακτήρα, ὅθεν καὶ φαίνεται ὅτι συναισθάνεται, καὶ ὑπέκεινται εἰς τὰς ἐντυπώσεις εὐκολώτερον τοῦ ἀνδρός, τοῦτο ἐγένετο, ὅπως καταστήσῃ αὐτὴν ἐπιδεδεικτικώτερον εἰς οἶκτον καὶ συμπάθειαν· ἐνῶ ἀπ' ἐτέρου ἐν περιστάσει, καθ' ὃς ἀπαιτεῖται θάρρος ἐκ μέρους τῆς γυναικὸς, ἔδειξε καὶ τόλμην καὶ γενναίότητα ἀνωτέραν πολλᾶκις καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ ἀνδρός. Τίς ἐστὶν ἐκεῖνος, λέγει ῥητορικῶς Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν ἀρετῶν τῆς χριστιανῆς γυναικὸς, τίς ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅστις ἐν ταῖς δοκιμασίαις καὶ τοῖς κινδύνοις παραβάλλεται πρὸς τὴν γυναῖκα, ὡς πρὸς τὴν εὐσέβειαν, πρὸς τὴν γενναίότητα καὶ τέλος πρὸς τὴν αὐταπαρνήσιν αὐτῆς;

Αἱ διδασκαλαὶ δὲ αὗται τῶν ἁγίων Πατέρων, εὐρύτερον ἀναπτυσσόμεναι καὶ διακιδόμεναι, ἔσχον μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν γυναικῶν· ὅλα τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, τὰ ποτε ἐν τῇ ψυχῇ τῆς γυναικὸς συμπιεζόμενα, διαφθερόμενα ὑπὸ τῶν κοινωνικῶν καθεστώτων τῆς ἀρχαιότητος, αἰφνης ἀνεπτύχθησαν, ἐξεχύθησαν ἐλευθέρως, καὶ ἀνεφάνησαν οἷα ἦσαν καὶ ἐν τῇ ἀρχικῇ καὶ ἀδιαφθόρῳ αὐτῶν καταστάσει διὰ τῆς αὐτῶν ἐγγραφῆς ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτεύματος. Τοιαύτην χάριν, τοιαύτην γλυκύτητα, τοιαύτην μετριότητα, καὶ ἐν γένει τοιαῦτα ἡθικὰ προτερήματα ἔδειξαν ἐξ ἀρχῆς αἱ χριστιαναὶ γυναῖκες, οἷα οὐδέποτε εἶδον αἱ ἐποχὰι καὶ τὰ ἔθνη τῆς εἰδωλολατρείας. Λέγεται δὲ μάλιστα, ὅτι αἰσθανόμεναι ζωηρότερον ἢ οἱ ἄνδρες τὴν εὐεργεσίαν τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἠθέλησαν νὰ δείξωσι τὴν πρὸς τὸν Σωτῆρα εὐγνωμοσύνην αὐτῶν διὰ μεγαλειτέρας πρὸς ἐκεῖνον ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως.

Κατὰ τοὺς χρόνους λ. χ. τῶν διωγμῶν αἱ γυναῖκες ἐγένοντο ὁ ὑπογραμμὸς τοῦ θάρρους, τῆς αὐταπαρ-

νήσεως καὶ τῆς φιλάνθρωπίας πρὸς τοὺς διωκόμενους· ἐπεσκέπτοντο τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς, περιέθαλπον τὰς πληγὰς τῶν βασανιζομένων, προσήχοντο μετὰ τῶν μαρτύρων, καὶ τὸ μέγιστον πάντων, θαρραλεώτεραι τῶν λεόντων, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Χρυσόστομου, «λεόντων θερμότεραι», αὗται αὗται ὑφίσταντο τὰ σκληρότερα βασανιστήρια μετ' ἡρώισμοῦ, καὶ ἀνηκούσου ἀπαθείας καὶ γενναιότητος· ὅπερ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀπόδειξιν καταδεικνύει ἀπ' ἐνὸς μὲν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτῶν πρὸς τὸν Σωτῆρα αὐτὸν, ἀπ' ἐτέρου δὲ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐλευθερίας χριστιανῆς γυναικὸς ἀπέναντι τῶν δούλων γυναικῶν τῆς εἰδωλολατρείας.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν καὶ πάλιν αἱ γυναῖκες ἐξηκολούθουν διακρινόμεναι τῶν ἀνδρῶν δι' ὑπερβαλλούσης εὐσεβείας. Ἐνῶ λ. χ. οἱ ἄνδρες κατέτριβον τὸ περιττὸν τοῦ χρόνου αὐτῶν εἰς τὴν ἀγορὰν, ἢ εἰς τὰ ἱπποδρόμια, αἱ γυναῖκες ἢ ἐφοίτων εἰς τὰς Ἐκκλησίας, ἢ ἔμενον ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν προσευχόμεναι, συνδεδεμέναι οὕσαι ἀδιασπάστως μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἰησοῦ· ὅθεν καὶ ὁ Χρυσόστομος συνείζε πάντοτε νὰ ἀναφέρῃ τὰς γυναῖκας ὡς παράδειγμα ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας ἐνώπιον τῶν ἀνδρῶν. «Ἐστῶσαν, λέγει, ὑμεῖς ὑπογραμμὸς αἱ γυναῖκες, καὶ ἐν τῇ ἀγνείᾳ αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτῶν πρὸς τὸν Σωτῆρα, καὶ ἐν τῇ συμπαθείᾳ αὐτῶν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς» (Χρυσόστ. Ὁμιλ. 42 εἰς Γένεσιν).

Ἡ ἱερὰ ἱστορία βρίθει παραδειγμάτων ὑπερβαλλούσης αὐταπαρνήσεως χριστιανῶν γυναικῶν, ὧν τὰ ἐνόματα διὰ τὸ σύντομον παραλείπομεν νὰ ἀναφέρωμεν. Ἡ Μελένη λ. χ. γυνὴ νεωτάτη καὶ εὐγενής, ἐξ Ὑπάτων τῆς Ρώμης καταγομένη, ἔχουσα κολοσσαίαν περιουσίαν καὶ κτήματα ἀνά πᾶν τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος, διένειμεν ἅπαντα εἰς τὰς τότε χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, αἵτινες τότε διέτρεφον τοὺς πτωχοὺς· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὕτη αὕτη ἀφιερῶθη μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν περίθαλψιν τῶν δυστυχῶν. Καὶ ὅντως, ἅπαντα τὸν βίον αὐτῆς διήνυσεν, περιτρέχουσα τὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους, καὶ ζητοῦσα ἀπανταχοῦ ἀσθενεῖς ἵνα περιθάλψῃ, δυστυχεῖς ἵνα βοηθήσῃ, τεθλιμμένους ἵνα παραμυθῇ. Κατὰ πάντα ἐφάμιλλος τῇ Μελένῃ ἐγένετο καὶ ἡ Παῦλα, γόνος μιᾶς τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Ρώμης οἰκογενειῶν, καὶ ἡ Πλακίλλα ἐπίσης. Ἀλλὰ καὶ Ἀυτοκράτειραι, ὡς ἡ Πουλχερία, ἡ Εὐδοξία, καὶ πλεῖστοι ἄλλαι, θυγατέρες περιφανῶν οἰκογενειῶν, διακρίθησαν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν ἀγνότητα τῶν ἡθῶν, εἰς πλείστους ἄνδρας ἐντεῦθεν οἰοῦναι παιδαγωγοὶ κατέστησαν, καὶ μέγα εἰς τὴν εὐσέβειαν αὐτῶν καὶ τὴν ἡθικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν συνετέλεσαν.

Τοσαῦτα ἐν συντόμῳ, καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν γυναῖκα. Ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ θέλομεν ρίψῃ βλέμμα καὶ ἐπὶ τῆς συζυγικῆς ἐνώσεως καὶ συμβιώσεως αὐτῆς μετὰ τοῦ ἀνδρός, ὅς ἐστιν ἐπὶ τοῦ γάμου αὐτῆς. Θέλομεν δὲ καταδείξει, ὅτι ὁ δεσμός τῆς ἀγάπης, τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης, τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης, ἥτις συνέδεσε καὶ συνδέει στενῶς τοὺς πιστοὺς εἰς Χριστὸν συζύγους, ἐπήνεγκε μεγάλην καὶ οὐσιώδη μεταβολὴν ἐπὶ τοῦ συζυγικοῦ βίου. Ὁ γάμος ἐντεῦθεν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἔδωκε τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας διὰ τῆς πίστεως εἰς αὐτόν, εἶναι δεσμός ἅγιος δύο προσώπων, ἴσην ἀξίαν φερόντων καὶ ἀποδιδόντων εἰς ἴσα καὶ κοινὰ συμφέροντα καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ.

Λεξικὸν τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἀκατάστατος, ὁ μὴ ἰστάμενος μονίμως εἰς ἓνα τόπον, ἄστατος, ἀνήσυχος, ἀθέβαιος, ἄτακτος.

Ἐν τῇ Ν. Δ. ἀπαντᾷ ἅπαξ, καὶ σημαίνει ἀσταθῆς, εὐμετάβολος, κοῦφος. «Ἀνὴρ δίψυχος ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ» (Ἰακώβ. α', 8), ὅς ἐστιν ἀνὴρ, πάντοτε ἀμφιταλαντευόμενος, μὴ στηριζόμενος μονίμως ἐπὶ ἐδραίων βάσεων, μήτε εἰς τὰ παρόντα μήτε εἰς τὰ μέλλοντα ἔχων σταθερὰν πεποί-

θησιν (δίψυχος), ὁ τοιοῦτος εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς πράξεις, εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ψυχικὰς κινήσεις (ὁδοὺς αὐτοῦ) εἶναι ἀσταθῆς, εὐμετάβλητος, κοῦφος (ἀκατάστατος).

Ἀκατάσχετος ἐκ τοῦ α στερ. καὶ κατέχω, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῇ, νὰ ἀναχαιτισθῇ, ἀχαλίνωτος, ἀκράτητος, ἀκαταδάμαστος.

Ἐν τῇ Ν. Δ. ἀπαξ ἀπαντᾷ, καὶ σημαίνει ἀδάμαστος, ἀκράτητος. «Τὴν γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετος κακὸν» (Ἰακώβ. γ', 8), ὅς ἐστιν ἡ γλῶσσα τοῦ ἀνθρώπου ὡς παρανομοῦσα καὶ δικαιολογοῦσα τὰς ἀδικίας διὰ τῆς ῥητορικῆς, ὡς πείθουσα τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ αἰσχρουργεῖν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα δυναμένη, εἶναι κακὸν ἀδάμαστον, ἀκράτητον (ἀκατάσχετον). Παράβ. λ. Ἰωβ λ', 11. «θυμὸς ὀργῆς ἀκάθεκτος», ταῦτόν τῷ ἀκατάσχετος, ὅς ἐστι τὸν ἄνδρα, οὗ ἡ γυνὴ φωρᾶται ἄπιστος, καταλαμβάνει ὀργὴν πάθους ἀκράτητος. «ἀκατάσχετα δάκρυα» (Γ'. Μακκαβ. ε', 17 καὶ Ἰωσήφ. Ἰουδ. Πολέμ. Β'. 11 καὶ Διόδ. Σικελ. ιζ', 38).

Ἀκελδαμὰ λέξις ἁκλῖτος, συροχαλδαϊκὴ, ἐκ τοῦ χακάλ, μέρος γῆς μεμετρημένον, ἀγρὸς ὠρισμένος, καὶ δαμά συρ. αἶμα, ὅς ἐστι γῆ αἵματος, ἀγρὸς αἵματος, εἴτε ἀγρὸς ἀγορασθεὶς διὰ τιμῆς αἵματος. Ἐν τῇ Ν. Δ. ἀπαντᾷ ἅπαξ. «Ὡστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμὰ, τοῦτέστι χωρίον αἵματος» (Πράξ. α', 19). οὕτω ὠνομάσθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, ὃν οἱ Ἀρχιερεῖς ἡγόρασαν, πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ παρεπιδημούντων ξένων, διὰ τῶν τριάκοντα ἀργυρίων, ὃ ὁ Ἰουδᾶς μεταμεληθεὶς ἐπέστρεψεν· ἐκεῖτο δὲ, κατὰ τὸν Ἱερώνυμον, πρὸς τὸ νότιον μέρος τοῦ ὄρους Σιών.

Ἀκέραιος περὶ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ ἐπιθέτου τοῦτου διαφωνοῦσιν οἱ γραμματικοὶ πρὸς ἀλλήλους, παράγοντες αὐτὸ οἱ μὲν ἐκ τοῦ κέρας, ὅς ἐστιν ὁ μὴ φέρων κέρατα, ὡς τὸ Μέγα Ἐτυμολ. «ὁ ἀόρητος καὶ ἀβλαβής, κυρίως ὁ μὴ θυμούμενος, ἀπὸ μεταφορᾶς ἐκ τῶν διὰ τῶν κεράτων ἀμυνομένων ζώων»· οἱ δὲ ἐκ τοῦ κεράω, κεράννυμι, ὅς ἐστι καθαρός, ἀδόλου ἀγωγῆς, εὐλικρινῆς· ὡς αὐτὸς πάλιν ὁ συγγραφεὺς τοῦ Μ. Ἐτυμολ. ἐπιπροστίθῃσιν, ἐκ τοῦ κεράω, τοῦ μιγνύω, ὁ μὴ κεκραμένος κακοῖς, ἀλλ' ἀπλοῦς καὶ ἀποκλῖτος· ἄλλοι δὲ, ἐν οἷς καὶ ὁ Εὐστάθιος εἰς Ἰλιάδ. Β. 855. ἐκ τοῦ κεράλλειν· ὅς ἐστι ἀνέγγικτος, ἀπείρακτος, ὁλόκερος, σωστός, ὡς Διόδ. Σικελ. «Τὴν πόλιν καὶ τὰς κτήσεις ἀκέραιους εἶασεν».

Ἐν τῇ Ν. Δ. ἀπαντᾷ τρίς. Καὶ ἐν πρώτοις.

Ἀκέραιος ὁ μὴ βλάπτων τινὰ (μὴ κεραῖζων τινὰ), ἀπλοῦς, ἀθῶος, «Γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστῆραι» (Ματθ. ι', 16), ὅς ἐστι μὴ κεκραμένος κακοῖς, ἐνεργοῦντες ὡς ἀληθεῖς Χριστιανοὶ μετὰ καθαρᾶς καὶ ἀγαθῆς καρδίας (ἀκέραιοι). Ἡ περιστῆρα ἦτο τὸ σύμβολον τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς ἀπλότητος. «Θέλω ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκέραιους δὲ εἰς τὸ κακόν» (Ρωμ. ιε', 19), ὅς ἐστιν ἀπείρους κακοῦ, μὴ δικαιουμένους προᾶξί τι κατὰ τινος, περιβεβλημένους τὴν Χριστιανικὴν ἀπλότητα (ἀκέραιους). «Ἴνα γένησθε ἀμεμπτοὶ καὶ ἀκέραιοι» (Φίλιπ. β', 15), ὅς ἐστιν ἀψευκτοὶ, χρηστοί, ὅσοι, τέλειοι τὸν βίον· καὶ ὁ Σουίδας «ἀκέραιον, ἄκακον, ὁλόκληρον, καθαρόν». Καὶ ὁ Ἡσύχιος «ἀκέραιον, ἀνεπίληπτον, καθαρὸν, ἄκακον» «ἀκέραιος βίος» (Ἰωσήφ. Ἀρχαιολ. Α'. β', 2).

Ἀκλινής ἐκ τοῦ α στερητ. καὶ κλίνω· ὁ μὴ κλίνων, μὴ κύπτων, στερεός, ἄτρεπτος, ἄκαμπτος, ἀνένδοτος· ἀναφέρεται καὶ εἰς πρόσωπα καὶ εἰς πράγματα. Ἐν τῇ Ν. Δ. ἀπαντᾷ ἅπαξ, καὶ σημαίνει στερεός, σταθερός, ἄτρεπτος, ἀμετάβλητος. «Κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῇ» (Ἐβρ. ι', 23), ὅς ἐστι μένωμεν σταθεροὶ καὶ ἀκλόνητοι ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς μελλούσης ἐλπίδος. Οὕτω καὶ παρὰ Λουκ. Ἐγκώμ. εἰς Δημοσθ. «ἀκλινὴς ψυχὴ» «βασιλείας ἀσφαλοῦς καὶ ἀκλινοῦς ὁμηρον» (Αἰλιαν. Ποικίλ. Ἱστορ. 13. 64), «δικαστὴς ἀκλινής» (Πολυδεύκ. Ὀνομαστικ. Η'. 10).

ΔΙΑΦΟΡΑ

Μεγάλων τιμῶν ἤξιώθη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Νικοδήμου καὶ ἀπάσης τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος. Ἀφ' οὗ ἀπεσταλμένος τοῦ Πατριάρχου προῦπήντησε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον μίαν ὥραν μακρὰν τῆς πόλεως, καὶ ὠδήγησεν αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν, παρεχώρησεν αὐτῷ ἰδιαιτέρως διατεταγμένην κατοικίαν ἐν αὐτῷ τῷ Πατριαρχείῳ, ὅπως ἀπολαμβάνη τῆς ἐξαιρετικῆς τιμῆς τοῦ συζῆναι καὶ συνδικτιῶσθαι μετὰ τοῦ Πατριάρχου. Ἀπαντες οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Ἀρχιμανδρίται, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ἱερεῖς καὶ Μοναχοὶ, ἐσπευσαν ἀμέσως ἵνα ἀσπασθῶσι τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, μεθ' οὗ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν συνέρχον ἄλλοτε καὶ συνέζησαν, ἔνιοι δὲ καὶ συνεμαρτύρουν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῶν Ἱεροσολύμων πάντες συγκεκινημένοι ἡσπάζοντο τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ὅστις μετὰ δακρύων ἐπιπτεν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῶν, εὐλογῶν τὸν Θεόν, ὅτι μετὰ 26 χρόνους ἤξιωσεν αὐτὸν νὰ πατήσῃ καὶ πάλιν τὰ ἅγια ἐδάφη, καὶ προσκυνήσῃ τοὺς Τόπους, ἐν οἷς ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἐπετελέσθη, καὶ νὰ ἀσπασθῇ ἐκ νέου τοὺς ἁγίους ἀδελφούς.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κατὰ προτροπὴν τοῦ Πατριάρχου ἔλαβε μέρος εἰς ὅλας τὰς ἁγίας τελετὰς τῶν ἡμερῶν τοῦ Πάσχα. Καὶ ἐν πρώτοις, κατὰ τὸ Σάββατον τοῦ Ἀκαθίστου ἐπετέλεσε τὴν ἱερὰν Λειτουργίαν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Θεοτόκου ἐν Γεθσημανῇ· τὸ δὲ Σάββατον τοῦ Λαζάρου ἐπετέλεσε τὴν Λειτουργίαν ἐν ὑπαίθρῳ ἐπὶ τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἐν τῷ τόπῳ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, παρόντων καὶ περικυκλούντων τὴν ἁγίαν Τράπεζαν χιλιάδων προσκυνητῶν, πανταχόθεν προσελθόντων εἰς Ἱερουσαλὴμ. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἱερᾶς Λειτουργίας ἐπὶ τοῦ ὄρους κατέβησαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ σύμπας ὁ Κλήρος καὶ ὁ λαὸς εἰς τὸν Νεὸν τῆς Μάρθας καὶ Μαρίας, ἐν τέταρτον μακρὰν τῆς Βηθάνιας, ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ συνήντησαν τῷ Χριστῷ ἡ Μάρθα καὶ ἡ Μαρία κατὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν Λαζάρου. Ἐν τῷ Ναῷ ἐκείνῳ ἀνέγνωσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπὸ τοῦ Θρόνου τὸ ἥμισυ Εὐαγγέλιον τῆς ἱστορίας τῆς ἐγέρσεως τοῦ Λαζάρου· εὐθὺς δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὁ Ἀρχιερεὺς, περιβεβλημένος τὸν ἱερὸν Μανδύαν, ὁ Κλήρος καὶ χιλιάδες λαοῦ, καὶ ἐπορεύοντο πρὸς τὸν τάφον τοῦ Λαζάρου εἰς Βηθάνιαν· φθάσαντες δὲ εἰς τὸν τάφον μετὰ 20 περίπου λεπτὰ τῆς ὥρας, ἐστάθησαν ἅπαντες ἀπέναντι τῆς θύρας τοῦ Σπηλαίου, ἐν ᾧ ὁ τάφος, καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς θύρας ἱστάμενος ἀνέγνωσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀκολουθῶς κατέβη εἰς τὸ Σπήλαιον, ἐν ᾧ εἰς βάθος 35 βημάτων εὗρηται ὁ τάφος, ὃν καὶ ἡσπάσθη μετὰ δακρύων, καὶ οὕτως ἔλαβε μέρος ἡ ἱερὰ τελετή.

Ἀκολουθῶς ἔλαβε μέρος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὴν ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως περιφανῆ τελετὴν κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, ἐν ᾗ μεγαλοπρεπῶς προηγεῖτο ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, περιβεβλημένος πολυτελέστατα ἱερὰ ἄμφιβ, εἰπόντων δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ σύμπας ὁ ἱερὸς Κλήρος. Τὴν Μεγάλην Πέμπτην πρωῒς ἐπετέλεσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου τὴν ἱερὰν Λειτουργίαν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐν ᾧ πρὸ 27 ἐτῶν προῦχειρίσθη Προσβύτερος· μετὰ δὲ συνεκινήθη ἐν τῇ Λειτουργίᾳ ἐκείνῃ. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς ἐσπέρας ἐκήρυξεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τὸν λόγον, ἱστάμενος ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου, ἐν ᾧ κεῖται ὁ τάφος τοῦ Σωτῆρος· παρίσταντο δὲ ὁ Πατριάρχης, ἅπαντες οἱ Ἀρχιερεῖς, Ἀρχιμανδρίται, Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι, ὅλοι περιβεβλημένοι πολυτελέστατας πενήθιμους στολὰς, καὶ χιλιάδες λαοῦ. Ὁ λόγος διήρκεσεν ἱκανὴν ὥραν, προσενηύχας ἀρίστην ἐντύπωσιν εἰς πάντας, οἵτινες περιπλησθῶς ἡσπάζοντο μετὰ ταῦτα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον.

Τὴν ἐπιούσαν, Μέγα Σάββατον, ἔλαβε χώραν εἰς τὰς 2 μετὰ μεσημβρίαν ἡ πεφημισμένη τελετὴ τοῦ Ἀγίου Φωτός. Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἀμέσως μετ' αὐτὸν ἔδωκε τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ζακύνθου. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, κατὰ τὴν θέσιν ἣν ἔλαβε, μετέβη πρῶτος εἰς τὸ ἱερὸν Κουβούκλιον

τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος, καὶ ἐκεῖ μεθ' ἐνὸς Ἀρμενίου Ἐπισκόπου ἀπεσφράγισαν τὴν θύραν τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου, ἣν κατὰ τὰ εἰθισμένα σφραγίζουσιν οἱ Ὁθωμανοὶ, περιέδωκαν τὴν θύραν διὰ ταινίας ἐρυθρὰς, καὶ ἐκράτουν ἀμφότεροι οἱ Ἐπίσκοποι, ὁ Ὁρθόδοξος καὶ ὁ Ἀρμένιος, τὰ δύο ἄκρα τῆς ταινίας, μέχρις οὗ ὁ Πατριάρχης μετὰ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς, περιελθόντες τρεῖς τὸ ἅγιον Κουβούκλιον, ψαλλομένου ὑπ' αὐτῶν κατανυκτικῶς τοῦ ὕμνου «Φῶς ἱλαρόν», ἔφθασαν εἰς τὴν θύραν, ἣν ἤνοιξαν οἱ περικρατοῦντες τὴν ταινίαν Ἐπίσκοποι. Ὁ Πατριάρχης εἰσῆλθε, καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ διένειμε τὸ ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος προσερχόμενον Ἅγιον Φῶς εἰς ἅπαντας τοὺς Χριστιανούς, Ὁρθόδοξους, Ἀρμένιους, Κόπτες, Συρίους καὶ ἄλλους. Εἶναι ἀπερίγραπτος ὁ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐνθουσιασμός 15 περίπου χιλιάδων λαοῦ ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως. Περὶ τῆς τελετῆς τοῦ Ἀγίου Φωτός θὰ γράψωμεν προσεχῶς ἰδιαιτέρον ἄρθρον. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου, μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἀγίου Φωτός, ὠθήσας τὴν θύραν τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου εἰσῆλθε πρῶτος εἰς τὸν Τάφον, καὶ εὗρεν ἐκεῖ τὸν Πατριάρχην κρατοῦντα εἰς τὰς χεῖρας δύο δέσμες κηρίων, ἐκ τριάντα τριῶν ἐκάστης δέσμης ἀποτελουμένης· ἐγονυπέτησεν εὐθὺς, καὶ ἡσπάσθη τὸν ὀλβιον Τάφον, καὶ δακρυρροῶν ἐξήγαγε δέσμην κηρίων ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ, ἥναψεν ἐκ τῶν δεσμίδων τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἡσπάσθη αὐτοῦ τὴν χεῖρα· ὁ Πατριάρχης ἡσπάσθη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ζακύνθου ἐν τῇ μικρᾷ αἰθούσῃ τοῦ Τάφου τοῦ Λυτρωτοῦ, εὐχηθεὶς αὐτὸν ἀπὸ κέντρου καρδίας. Ὁ Πατριάρχης ἐξῆλθε τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου συνοδευόμενος εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα, ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου ἀσπασθεὶς τοὺς Ἀρχιερεῖς τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν ἐθνῶν, εἰσελθόντας καὶ ἐκείνους εἰς τὸ ἅγιον Κουβούκλιον, ἔλαβεν ἐκ τοῦ Παναγίου Τάφου τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Φωτός ἀναφθεῖσαν ἱερὰν κανδήλαν, καὶ ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὸ σκευοφυλάκιον. Προσεχῶς πλείονα καὶ λεπτομερέστερα περὶ τῆς ἐξιδιαιτεμένης ταύτης τελετῆς.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Πάσχα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος συνελειτούργησε μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ ὅλων τῶν ἄλλων Ἀρχιερέων ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ μνηματός τοῦ Σωτῆρος· τὴν δὲ Τρίτην τῆς Διακκηνισίμου, ἐν ᾗ ἐπετελεῖτο ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐλειτούργησε μόνος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, εἰς τὸ Καθολικὸν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἱερᾶς Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης μεθ' ὅλων τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἀρχιμανδριτῶν ἐπετέλεσε λαμπρὰν δοξολογίαν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων ἐνώπιον τοῦ Τάφου τοῦ Σωτῆρος. Τὴν Πέμπτην τῆς Διακκηνισίμου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπετέλεσε τὴν ἱερὰν Λειτουργίαν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, παρόντων ἐκεῖ πολυπληθῶν πιστῶν· τὸ δὲ Σάββατον τῆς Διακκηνισίμου ἐν τῷ καθολικῷ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἐπετέλεσεν ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου καὶ ὅλου τοῦ Κλήρου, Ἀρχιερέων, Ἀρχιμανδριτῶν καὶ λοιπῶν, ὡς καὶ ὅλων τῶν πιστῶν Ὁρθόδοξων τῆς Ἱερουσαλὴμ, τὴν ἀρχαίαν Λειτουργίαν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ πρώτου Ἱεράρχου τῶν Ἱεροσολύμων. Περὶ τῆς ἐπιτελέσεως τῆς Λειτουργίας ταύτης ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου προσεχῶς θὰ γράψωμεν λεπτομερέστερον.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ μετέβη εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Βηθλεὲμ, ἐνθα ἐπετέλεσε τὴν ἱερὰν Λειτουργίαν ἐπὶ τοῦ Καθολικοῦ τοῦ Μεγάλου Ἰουστινιανοῦ Ναοῦ· τὴν δὲ ἐπιούσαν ἐν τῷ ἁγίῳ Σπηλαίῳ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος· ἐκεῖθεν προέκειτο νὰ μεταβῇ εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἰορδάνου, περὶ οὗ προσεχῶς.

— Ἡ «Σιών», ὡς Κυριακὸν ἀνάγνωσμα καὶ φύλλον καθαρῶς θρησκευτικόν, ἀπέφυγε συστηματικῶς νὰ ποιήσῃται οἰονδήποτε λόγον, περὶ πραγμάτων πολιτικῆς πωας χροιάς ἐχόντων, ἀλλὰ προκειμένου περὶ τῶν ἀφορώντων τὰ προνόμια τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δὲν δύναται νὰ φυλάξῃ τὴν αὐτὴν σιγὴν καὶ ἐπιφύλαξιν, ἣν περὶ οἰονδήποτε ἄλλων θεμάτων μέχρι τοῦδε ἐφύλαξε. Ὅθεν μετὰ θάρρους ἀναγράφει καὶ αὕτη, ἧ καὶ δι' ἄλλων δημοσιογραφικῶν ὁργάνων

διεκρινώθησαν περὶ τῆς ἀνδρικῆς στάσεως τῶν γενναίων τέκνων τῆς Κρήτης, ὡς πρὸς τὸ ἐκ νέου δοθὲν δέγμα τῆς πρὸς καταπάτησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν προνομίων κλίσεως τῆς Υ. Πύλης. Ἡ «Νέα Ἐβδομάς» ἐφημερίς ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης ἐκδιδόμενη, ὑπὸ τὸν τίτλον «**Τὸ καθήκον τῆς Κρήτης**», γράφει τὰ ἑξῆς:

«Οἱ Κρήτες εὐρίσκονται ἤδη εἰς ἣν θέσιν εὐρήθησαν κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1885, ὅτε διὰ τῆς ἀνδρικῆς αὐτῶν πολιτείας, εἴπερ τιτὲς καὶ ἄλλοι, συντέλεσαν εἰς τὸ ν' ἀναγνωρισθῶσι καὶ αὐθις καὶ κυρωθῶσι τὰ προνόμια τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα ἡ Υ. Πύλη, ἐνδίδουσα εἰς ἑξῶθεν εἰσηγήσεις, ἤθελε νὰ καταπατήσῃ.

«Καὶ ἤδη τίθεται ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ αὐτὸ ἐθνικὸν ζήτημα, διὰ δὲ τῆς αὐθαριέτου καὶ παρὰ τὰ ἀπ' αἰώνων καθιερωθέντα προνόμια τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν παύσεως τοῦ Μητροπολίτου Σεργίου κ. Λουκᾶ Πετρίδου ἡ κυρίαρχος Κυβέρνησις τείνει εἰς τὴν κατάργησιν τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν προνομίων. Καὶ ἤδη ὁ Ἐξάρχος τῶν Βουλγάρων, βλέπων πρόσφορον τῇ περιστάσει, ἀξιοῖ νὰ ἐκδοθῶσι τὰ περιώνυμα βεράτια τῶν ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν παρανόμως καὶ ἀντικανονικῶς διορισθέντων ὑπ' αὐτοῦ Ἐπισκόπων.

«Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιβέβηται ἡμῖν, ἵνα σπεύσωμεν εἰς ἀμυντὰν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων, ἅτινα παραλόγως καταπατοῦνται. Ὁρῶμεν οἱ Κρήτες νὰ ὑπομνήσωσι τῇ Υ. Πύλῃ, ὅτι δὲν θέλουσι ἀνεχθῆναι ἐπὶ πλέον τὴν τοιαύτην πρὸς τὸ ἔθνος αὐτῶν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν περιφρόνησιν, καὶ ὅτι διὰ παντὸς μέσον εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ ἐπιβαλλόμενον αὐτοῖς καθήκον.

«Ὁ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν δόλην τυφλὴ καταδρομὴ τοῦ ἐθνισμοῦ ἡμῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ μᾶς εὕρῃ ψυχρὸς θεατὰς. Ἀποτελοῦντες μέρος ἀδιάσπαστον τοῦ ὅλου Ἑλληνικοῦ ἔθνους, δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ συμπάσχωμεν μετ' αὐτοῦ.

«Εὐχαιρὸν θὰ ἦτο, ἂν ἡ Πύλη προλαμβάνουσα τὰ συμβεβημένα σπεύσῃ νὰ ἀρῇ ἐκ τοῦ μέσου τὰς βασιμους ἀφορμὰς δυσσεβείας, ἃς ἀπαντες οἱ Ἕλληνες, καὶ δὴ καὶ οἱ Κρήτες ἔχουσι κατ' αὐτῆς. Ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει ἡ Κρήτη θέλει βεβαίως πρωτοστατήσῃ ἐν παντὶ θρησκευτικῷ καὶ ἐθνικῷ ἡμῶν ἀγῶνι...»

— Πρὸς τὸν ἐκ Χίου ἐρωτῶντα, «Τελουμένου μνημοσύνου, ἐπιτρέπεται νὰ ἀπαγγελλῇ ποιημάτων τι πρὸς τιμὴν τοῦ ὑπὲρ οὗ τελεῖται τὸ μνημόσυνον, ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱερᾶς Λειτουργίας», ἀπαντῶμεν. Ἐν τῷ Ναῷ μόνον εὐχαὶ καὶ δεήσεις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τοῦ κεκοιμημένου ἀδελφοῦ λαμβάνουσι χώραν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι καὶ ἐπιμνημόσυνοι λόγοι ἐκφωνοῦνται, ἐπὶ προσώπων ἐπισήμων, ἀλλὰ καὶ οὗτοι, ὑποτίθεται ὅτι, ἔχουσι σκοπὸν διδακτικόν, εἰς προτροπὴν πρὸς μίμησιν τῶν ἀρετῶν τῶν ψυχρῶν ἐκείνων, καὶ ὡς τοιοῦτοι ἐπιτρέπονται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν λοιπὸν καὶ τὸ ποιημάτων ἔχη τοιοῦτόν τινα ἱερὸν σκοπὸν, οὐδὲν τὸ καλῶν τὴν ἀπαγγελίαν αὐτοῦ, διότι εἶναι ποιημάτων καὶ οὐχὶ εἰς πεζὸν λόγον. Ἀλλ' ἐὰν εἶναι ἀπλοῦν ἐγκώμιον τοῦ ὑπὲρ οὗ τελεῖται τὸ μνημόσυνον, τότε ἐννοεῖται ὅτι ἐξέρχεται πλέον ἐκ τοῦ διδακτικοῦ, τοῦ ἠθικοῦ, σκοποῦ τῶν ἐπιμνημοσύνων, καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ, δύναται νὰ ἀπαγγελλῇ, ἀλλὰ πάντοτε ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ μετρίου, ἵνα μὴ δοθῇ ἀφορμὴ ὑπονοῶν, ὅτι καὶ ἐν τῷ τάφῳ, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ, τολμᾷ νὰ ἡγήῃ ἡ φωνὴ τῆς κολακείας.

— Καὶ ἡ «Σιών» ἀναγράφει μετὰ λύπης, ὅτι ὁ ἐν Γερρακκρίοις τῆς Ζακύνθου, γενετήρῃ γῇ τοῦ Σ. συντάκτου αὐτῆς, ἱερὸς Νεὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐγένετο παρὰ νόμον τοῦ πυρός, δικασθέντων μόνον τῶν τοίχων, τοῦ κωδωνοστασίου καὶ μιᾶς εἰκόνας. Τὸ πῦρ μετεδόθη ἐκ τινος κηρίου μὴ σθεσθέντος, ὁ δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πνέων σφοδρότατος ἄνεμος ὑπεδάλυσεν αὐτὸ, καὶ ἐπήνεγκε τὴν καταστροφὴν. Ὁ Νεὸς ἦτο ἀρχαῖος, καὶ ἐκεῖτο ἐν θέσει τερπνῇ καὶ γραφικῇ. Ἀλλὰ φεῦ! τὴν σήμερον δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ ἐρείπια. Λυπηρόν, λυπηρότατον!